

ҚОНУНИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

ДАР БОРАИ ФАЪОЛИЯТИ НОШИРӢ ВА ПОЛИГРАФӢ

(Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, с. 2016, №7, мод. 607, Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 02.01.2025 №2139)

Қонуни мазкур принципҳои асосии сиёсати давлатӣ, ҳуқуқ ва уҳдадорӣҳои субъектҳои фаъолияти ноширӣ ва полиграфиро дар Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян намуда, ба танзими муносибатҳои ҷамъиятӣ дар соҳаи мазкур рағбона карда шудааст.

БОБИ 1. МУҚАРРАРОТИ УМУМӢ

Моддаи 1. Мафҳумҳои асосӣ

Дар Қонуни мазкур мафҳумҳои асосии зерин истифода мешаванд:

- **ношир (муассисаи нашриявӣ, нашриёт)** – шахсе, ки интишори маҳсулоти чопиро амалӣ мегардонад, аз ҷумла чихатҳои ташкилӣ, молиявӣ, техникӣ, технологӣ ва таъминоти дигари интишори онро ба уҳда дорад;
- **худношир** - шахси воқеӣ, ки дастнависи маҳсулоти чопиро таҳия ва таҳрир намуда, аз ҳисоби маблағҳои шахсӣ ба чоп месупорад;
- **муаллиф** – шахси воқеӣ, ки асар дар натиҷаи меҳнати эҷодии ӯ офарида шудааст;
- **корхонаи полиграфӣ (матбаа, истеҳсолкунандаи маҳсулоти чопӣ)** - шахси ҳуқуқӣ, ки теъдоди муайяни маҳсулоти чопиро истеҳсол менамояд;
- **маҳсулоти чопӣ** – китоб, брошура, албом, матбуоти даврӣ, плакат, буклет ва маҳсулоти дигари корхонаи полиграфӣ, новобаста аз адади чоп ва тарзи истеҳсоли он;
- **маводи нашрӣ** – маҷмӯи маълумот (нусхаи асли дастнавис, мақола, тақриз, шарҳи мухтасар, сарсухан, ҷадвал, тасвир, акс, диаграмма), ки барои таҳияи дастнависи маҳсулоти чопӣ истифода мешавад;
- **фаъолияти ноширӣ** – фаъолият вобаста ба омодаسازیи дастнависи маҳсулоти чопӣ барои чоп;
- **фаъолияти полиграфӣ** – фаъолият вобаста ба истеҳсоли маҳсулоти чопӣ;
- **фармоишгари маҳсулоти чопӣ** – шахси воқеӣ ва ё ҳуқуқӣ, ки ҳуҷҷатгузори фармоиши маҳсулоти чопиро ба расмият дароварда, хароҷоти молиявии онро ба зимма мегирад ва соҳиби маҳсулот мегардад;
- **фурӯшандаи маҳсулоти чопӣ** – шахсони ҳуқуқӣ ва соҳибкорони инфиродӣ, ки ба фурӯши маҳсулоти чопӣ машғул мебошанд;
- **матбуоти даврӣ** – рӯзномаву ҳафтаномаҳо, маҷаллаҳо, моҳнома, солнома ва маҷмӯаву буллетенҳои, ки номи доимӣ ва рақами чорӣ дошта, дар вақту замони муайян (на камтар аз як маротиба дар як сол) ба чоп мерасанд;
- **сензура** – аз ҷониби мақомоти давлатӣ ё шахсони мансабдори онҳо, дигар шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ, новобаста аз шакли ташкилию ҳуқуқиашон, аз ношир ё корхонаи полиграфӣ талаб намудани мувофиқаи пешакии маводи нашрӣ.

Моддаи 2. Қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи фаъолияти ноширӣ ва полиграфӣ

Қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи фаъолияти ноширӣ ва полиграфӣ ба Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон асос ёфта, аз Қонуни мазкур, дигар санадҳои меъерии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ, ки Тоҷикистон онҳоро эътироф намудааст, иборат мебошад.

Моддаи 3. Мақсади фаъолияти ноширӣ ва полиграфӣ

Мақсади фаъолияти ноширӣ ва полиграфӣ:

- қонён намудани талаботи маънавии шахс, ҷомеа ва давлат;
- мусоидат намудан ба рушди фарҳанги миллӣ бо роҳи афзоиши номгӯй, адади нашр ва ҳаҷми маҳсулоти чопӣ;
- баланд бардоштани сатҳи фарҳангии аҳли ҷомеа тариқи дастрасӣ ба маҳсулоти чопӣ, муаррифии арзишҳои башардӯстӣ, дар асл ва тарҷума чоп кардани асарҳои машҳури адабиёти миллӣ ва ҷаҳонӣ;
- фароҳамсозии имконот барои худифодасозӣ ҳамчун муаллиф, сарфи назар аз миллат, наҷод, ҷинс, забон, этниқоди динӣ, мавқеи сиёсӣ, вазъи иҷтимоӣ, таҳсил ва модул мулк.

Моддаи 4. Принципҳои асосии сиёсати давлатӣ дар соҳаи фаъолияти ноширӣ ва полиграфӣ

Принципҳои асосии сиёсати давлатӣ дар соҳаи фаъолияти ноширӣ ва полиграфӣ фароҳам овардани шароити баробар ва бозори рақобатпазир ҷиҳати рушди соҳибкорӣ дар соҳа ва мусоидат ба пешрафти он мебошад.

Моддаи 5. Озодии фаъолияти ноширӣ ва полиграфӣ

1. Фаъолияти ноширӣ ва полиграфӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон озод буда, муассисаҳои нашриявӣ, корхонаҳои полиграфӣ ва фурӯшандагони маҳсулоти чопӣ дар муайян кардани самти фаъолият, доираи мавзӯ, интиҳоби муаллифон, адади нашр, нархи маҳсулоти чопӣ ва таҳфифи он, муқаррар намудани шаклҳои робита бо якдигар ва бо дигар ташкилоту корхонаҳо мустақил мебошанд.

2. Ба сензураи дастнависи маҳсулоти ба чоп омодашуда ва инҳисор дар фаъолияти ноширӣ ва полиграфӣ роҳ дода намешавад, ба истиснои ҳолатҳои, ки қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар намудааст.

3. Ҳеҷ шахс ҳуқуқ надорад, ки ношир, корхонаи полиграфӣ ва фурӯшандаи маҳсулоти чопиро вазифадор намояд, ки маҳсулоти чопӣ ва маводи дигари қаблан рақардаи онҳоро чоп намояд ва ба фурӯш барорад, ба истиснои ҳолатҳои пешбиниамудаи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон.

Моддаи 6. Маводи нашриё, ки чоп, фурӯш ва паҳнкунии онҳо манъ аст

1. Чоп, фурӯш ва паҳнкунии маҳсулоти чопии дорои сирри давлатӣ ё сирри дигари бо қонун ҳифзшаванда, ахборе, ки барои бо зӯрӣ сарнагун сохтан ё тағйир додани сохтори конституционӣ, ба содир намудани ҷиноят, барангехтани кинаю адовати наҷодӣ, миллӣ, маҳалгарой, динӣ, забонӣ, ташвиқоти ҷанг, зулму зӯроварӣ, фаъолияти террористӣ ва экстремистӣ, ҳалалдор кардани тамомияти арзӣ ва мустақилияти давлат даъват мекунад, инчунин мавод ё предметҳои порнографиро таблиғ ва ташвиқ мекунад, манъ аст.

2. Чоп, фурӯш ва паҳнкунии маводи нашрӣ ва маҳсулоти чопии дорои маълумоти бардурӯғ ё тухматомезу игвоангез, ки шаъну эътибори шахси воқеӣ, мақомоти давлатӣ, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ ва дигар ташкилотҳоро паст мезананд, ба ҳаёти шахсии шахси воқеӣ даҳолат мекунад, манъ аст.

Моддаи 7. Истеҳсол намудани ҳуҷҷатҳо ва варақаҳои баҳисобгирию ҳисоботи қатъӣ

Истеҳсоли ҳуҷҷатҳо ва варақаҳои баҳисобгирию ҳисоботи қатъӣ, субъектҳои ба чопрасонандаи ин гуна маҳсулоти чопӣ ва паҳн намудани онҳо бо тартиби мақаррарнамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ карда мешавад.

Моддаи 8. Ҳифзи ҳуқуқи моликияти зеҳнӣ

Ношир ва корхонаи полиграфӣ ҳангоми истифодаи маводи нашрӣ уҳдадоранд муқаррароти қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон ва санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ оид ба ҳифзи ҳуқуқи моликияти зеҳнӣро, ки Тоҷикистон онҳоро эътироф кардааст, риоя намоянд.

Моддаи 9. Маълумотномаи маҳсулоти чопӣ

1. Нусхаи китоби чопшуда бояд маълумоти зеринро дошта бошад:

- номи китоб (асосӣ, қиёсӣ, асли, алтернативӣ);
- ном ва суроғи ҳуқуқии ношир, нашриёт;
- макон ва соли чопи китоб;
- ному суроғи ҳуқуқии корхонаи полиграфӣ;
- рақами фармоиш ва адади чоп;
- индексҳои таснифотӣ, таснифоти фаъолияти универсалии рақами байналмилалӣ

стандартии китоб;

- нарх ё ишораи «нархи озод» ё «ройгон».

2. Нусхаи маҳсулоти чопӣ бояд дорои маълумоти зерин бошад:

- ном ва суроғи ҳуқуқии ношир, нашриёт;
- макон ва соли чоп;
- ном ва суроғи ҳуқуқии корхонаи полиграфӣ, санаи ба қайд гирифта шудан ва рақами

он;

- рақами фармоиш ва адади чоп.

Моддаи 10. Субъектҳои фаъолияти ноширӣ ва полиграфӣ

1. Субъектҳои фаъолияти ноширӣ ва полиграфӣ ношир, корхонаи полиграфӣ ва фурӯшандаи маҳсулоти чопӣ мебошанд.

2. Муносибатҳои байни субъектҳои фаъолияти ноширӣ ва полиграфӣ, ҳамчунин муносибатҳои онҳо бо дигар субъектҳои фаъолият дар асоси оиннома ва шартнома (созишнома)-и тибқи муқаррароти қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон басташуда, танзим мешаванд.

Моддаи 10(1) Пардохти хизматрасониҳои марбут ба фаъолияти ноширӣ ва полиграфӣ

Пардохти хизматрасониҳои марбут ба фаъолияти ноширӣ ва полиграфӣ тариқи ғайринақдӣ анҷом дода мешавад. (Қонуни ҚТ аз 02.01.2025 №2139)

Моддаи 11. Фаъолияти худноширӣ

Шахсони воқеӣ ҳуқуқдоранд, ки дастнавис ва ё маводи дигари худро, дар таҳрири бевоситаи худ ва аз ҳисоби маблағи шахсӣ чоп намоянд, агар муҳтавои он ҳилофи муқаррароти қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон набошад.

БОБИ 2. ТАШКИЛИ ФАЪОЛИЯТИ НОШИРӢ ВА ПОЛИГРАФӢ

Моддаи 12. Таъсиси муассисаи нашриявӣ, корхонаи полиграфӣ ва фурӯши маҳсулоти чопӣ

1. Шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ ҳуқуқдоранд бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон муассисаи нашриявӣ, корхонаи полиграфӣ ва фурӯши маҳсулоти чопӣ таъсис диҳанд.

2. Ба таъсиси муассисаи нашриявӣ, корхонаи полиграфӣ ва фурӯши маҳсулоти чопӣ ҳуқуқ надоранд:

- шахсони то ҳаждаҳсола ва шахсоне, ки бо ҳукми суд ҷазоро дар намуди маҳрум сохтан аз озодӣ дар муассисаҳои ислӯҳӣ адо мекунанд ё аз ҳуқуқи машғул шудан бо фаъолияти

мазкур маҳрум гаштаанд, ё бо ҳалномаи суд ғайри қобили амал ё қобилияти амалашон маҳдуд эътироф карда шудаанд;

- хизбҳои сиёсӣ, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ, ташкилотҳо ва шахсони ҳуқуқие, ки фаъолиятҳои тибқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон маҳдуд ва ё манъ карда шудааст.

Моддаи 13. Мақоми идоракунии фаъолияти муассисаи нашриявӣ, корхонаи полиграфӣ ва фурӯши маҳсулоти чопӣ

1. Мақоми идоракунии фаъолияти муассисаи нашриявӣ, корхонаи полиграфӣ ва фурӯшимаҳсулоти чопӣ муассисони онҳо мебошанд.

2. Муассис самтҳои фаъолияти муассисаи нашриявӣ, корхонаи полиграфӣ ва фурӯшимаҳсулоти чопиро муайян ва оинномаи онҳоро тасдиқ мекунад.

3. Муассис ҳуқуқ дорад ҳамчун ношир, истехсолкунанда ва фурӯшандаи маҳсулоти чопӣ амал намояд.

4. Муассис вазифадор аст:

- барои фаъолияти муътадили муассисаи нашриявӣ, корхонаи полиграфӣ ва фурӯши маҳсулоти чопӣ шароит муҳайё созад;

- барнома ва самтҳои асосии фаъолияти муассисаи нашриявӣ, корхонаи полиграфӣ ва фурӯши маҳсулоти чопиро муайян намояд;

- бо роҳбарияти муассисаи нашриявӣ, корхонаи полиграфӣ ва фурӯши маҳсулоти чопии таъсисдодааш шартнома бандад;

- талаботи санадҳои меъёрии ҳуқуқиро, ки фаъолияти соҳаро танзим менамоянд, риоя намояд;

- бо тартиби муқаррарнамудаи мақомоти ваколатдори давлатӣ ҳисобот ва маълумотро оид ба фаъолияти худ пешниҳод намояд.

Моддаи 14. Бақайдгирии давлатии ношир, корхонаи полиграфӣ ва фурӯшандаи маҳсулоти чопӣ

1. Бақайдгирии давлатии ношир, корхонаи полиграфӣ ва фурӯшандаи маҳсулоти чопӣ бо тартиби муқаррарнамудаи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи бақайдгирии давлатии шахсони ҳуқуқӣ ва соҳибқорони инфиродӣ» амалӣ мегардад.

2. Мақомоти давлатӣ, судӣ, прокуратура, муассисаҳои таълимӣ ва илмӣ ҳуқуқ доранд маводҳои расмӣ, санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ, маводи таъиноти истифодаи хизматиро бе қайди давлатӣ чоп намоянд.

3. Қатъ гардидани фаъолияти ноширӣ ва полиграфӣ мутобиқи тартиби муқаррарнамудаи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон сурат мегирад.

Моддаи 15. Баҳисобгирии давлатии фаъолияти ноширӣ, корхонаи полиграфӣ ва пешбурди Феҳристи ягонаи давлатӣ

Баҳисобгирии давлатии фаъолияти ноширӣ, корхонаи полиграфӣ ва пешбурди Феҳристи ягонаи давлатӣ бо тартиби муқаррарнамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҷониби мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи фарҳанг амалӣ карда мешавад.

БОБИ 3. ҲУҚУҚ ВА УҲДАДОРИИ НОШИР, КОРХОНАИ ПОЛИГРАФӢ ВА ФУРӢШАНДАИ МАҲСУЛОТИ ЧОПӢ

Моддаи 16. Ҳуқуқҳои ношир, корхонаи полиграфӣ ва фурӯшандаи маҳсулоти чопӣ

1. Ношир ва корхонаи полиграфӣ ҳуқуқ доранд:

- нақшаи чопи маҳсулоти чопиро мустақилона таҳия ва тасдиқ намоянд;

- барои оморасозии маҳсулоти чопӣ ба чоп ва фурӯши он аз мақомоти давлатӣ ва ҷамъиятӣ, ташкилотҳо ва шахсони воқеӣ фармоиш қабул намоянд;

- дар хусуси истифода ва чопи асарҳои муаллифони ватанӣ дар хориҷа ва асарҳои муаллифони хориҷӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон бо шахсони воқеӣ ва ҳуқуқи хориҷӣ шартномаҳо банданд;

- аз муаллиф ва ё вориси ӯ дар мавриди чопи асарҳояш ҳуқуқ ва ваколатҳои дахлдор ба даст оранд;

- асарҳои илмӣ, бадеӣ ва санъатро дар мувофиқа бо муаллиф барои дарёфти мукофотҳои давлатӣ, ҷамъиятӣ ва байналмилалӣ пешниҳод намоянд;

- дар ҷорабиниҳои байналмилалии нашриявӣ иштирок карда, маҳсулоти чопии худро дар мувофиқа бо муаллиф ба намоишгоҳҳо, озмунҳои миллӣ ва байналмилалӣ пешниҳод намоянд.

2. Фурӯшандаи маҳсулоти чопӣ ҳуқуқ дорад аз шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ маҳсулоти чопиро барои фурӯш қабул намояд ва бо онҳо шартнома бандад.

Моддаи 17. Уҳдадорҳои ношир, корхонаи полиграфӣ ва фурӯшандаи маҳсулоти чопӣ

1. Ношир уҳдадор аст:

- фаъолиятро танҳо дар асоси бақайдгирӣ ва баҳисобгирии давлатӣ ба роҳ монанд;

- маҳсулоти чопиро мутобиқи стандартҳои байналмилалӣ ва миллӣ ба чоп таҳия созад;

- ба воқеият ҷавобгӯ ва ба муқаррароти қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон мутобиқ будани муҳтавои маҳсулоти чопиро риоя намояд;

- талаботи санадҳои меъёрии ҳуқуқиери, ки фаъолияти соҳаро танзим менамоянд, риоя намояд;

- дастнависи маҳсулоти чопиро ҳатман бо рамзи (грифи) ношир, маълумоти чопӣ ва бо рақами стандарти байналмилалии китоб ба чоп пешниҳод намояд;

- дастнависи маҳсулоти чопии дорой моҳияти илмӣ, таълимӣ ва диниро танҳо пас аз гирифтани тавсиянома ва иҷозати расмӣ мақомоти ваколатдори давлатӣ ба чоп омода созад.

2. Корхонаи полиграфӣ уҳдадор аст:

- фаъолиятро танҳо дар асоси бақайдгирӣ ва баҳисобгирии давлатӣ ба роҳ монанд;

- маҳсулоти чопиро мутобиқи стандартҳои байналмилалӣ ва миллӣ чоп намояд;

- талаботи санадҳои меъёрии ҳуқуқиери, ки фаъолияти соҳаро танзим менамоянд, риоя намояд;

- маҳсулоти чопиро ҳатман бо розигии ношир, фармоишгари маҳсулоти чопӣ ҳамчунин бо рамзи (грифи) ношир ва маълумотномаи маҳсулоти чопӣ чоп намояд;

- бо тавсия ва ё иҷозати расмӣ мақомоти ваколатдори давлатӣ маҳсулоти чопии дорой моҳияти илмӣ, таълимӣ ва диниро чоп намояд;

- бо иҷозати муаллиф (мураттиб) ва ношир, нусхаи аслии маводи нашриро пурра ё қисман чоп ё нусхабардорӣ намояд;

- нусхаҳои ҳатмӣ маҳсулоти чопиро ба мақомот ва ташкилотҳои дахлдори давлатӣ, ки номгӯӣ онҳоро Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян менамояд, саривақт ва ройгон дастрас намояд.

3. Фурӯшандаи маҳсулоти чопӣ уҳдадор аст, ки маҳсулоти чопиери, ки дар он муқаррароти қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон, талаботи стандартҳои байналмилалӣ, миллӣ ва санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ риоя нашудаанд, бе рамзи (грифи) ношир, маълумотномаи маҳсулоти чопӣ ба чоп расидаанд, инчунин бар хилофи тартиби муқаррарнамудаи қонунгузорӣ ба Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид шудаанд, ба фурӯш набарорад.

БОБИ 4. ҲАМКОРИИ БАЙНАЛМИЛАЛИ МУАССИСАИ НАШРИЯВӢ, КОРХОНАИ ПОЛИГРАФӢ ВА ФУРӢШИ МАҲСУЛОТИ ЧОПӢ

Моддаи 18. Ҳамкориҳои байналмилалӣ

1. Ҳамкориҳои байналмилалӣ муассисаи нашриявӣ, корхонаи полиграфӣ ва фурӯши маҳсулоти чопӣ бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ва санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ, ки Тоҷикистон онҳоро эътироф намудааст, амалӣ карда мешаванд.

2. Шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ дар якҷоягӣ бо сармоягузори хориҷӣ бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон метавонанд муассисаи нашриявӣ, корхонаи полиграфӣ ва фурӯши маҳсулоти чопӣ таъсис диҳанд.

Моддаи 19. Содирот ва воридоти маҳсулоти чопӣ

Содирот ва воридоти маҳсулоти чопӣ аз ҷониби ношир, корхонаи полиграфӣ ва фурӯши маҳсулоти чопӣ бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ карда мешаванд.

БОБИ 5. МУҚАРРАРОТИ ХОТИМАВӢ

Моддаи 20. Тартиби баррасии баҳсҳо оид ба фаъолияти ноширӣ ва полиграфӣ

Баҳсҳо вобаста ба фаъолияти ноширӣ ва полиграфӣ бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳал карда мешаванд.

Моддаи 21. Ҷавобгарӣ барои риоя накардани талаботи Қонуни мазкур

Шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ барои риоя накардани талаботи Қонуни мазкур бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷавобгарӣ кашида мешаванд.

Моддаи 22. Дар бораи аз эътибор соқит донистани Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи таъбу нашр»

Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 27 декабри соли 1993 «Дар бораи таъбу нашр» (Ахбори Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, с. 1994, № 1, мод. 28; Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, с. 1996, № 3, мод. 48; с. 1997, № 9, мод. 117; с. 1999, № 12, мод. 329; с. 2002, №11, мод. 726; с. 2004, №5, мод. 338; с. 2005, №12, мод. 656) аз эътибор соқит дониста шаванд.

Моддаи 23. Тартиби мавриди амал қарор додани Қонуни мазкур

Қонуни мазкур пас аз интишори расмӣ мавриди амал қарор дода шаванд.

**Президенти
Ҷумҳурии Тоҷикистон**

Эмомалӣ РАҲМОН

**ш. Душанбе,
23 июли соли 2016, №1327**